

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 6,39-45

Évközi 8. vasárnap („C” év)

A szív bőségéből beszél a száj

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

A szív bőségéből beszél a száj

Jézus a hegyi beszédben ezeket a hasonlatokat mondta tanítványainak: „Vajon vezethet-e vak világtalant? Nem esnek-e bele mind a ketten a gödörbe?

Nem nagyobb a tanítvány mesterénél: Akkor tökéletes az ember, amikor már olyan, mint a mestere.

Miért látod meg a szálkát embertársad szemében, amikor a magad szemében a gerendát sem veszed észre? Hogyan mondhatod embertársadnak: Barátom, hadd vegyem ki szemedből a szálkát, holott saját szemedben nem látod meg a gerendát? Képmutató! Vedd ki előbb a magad szeméből a gerendát, s aztán törődj azzal, hogy kivedd a szálkát embertársad szeméből.

Mert nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem, és nincsen rossz fa, amely jó gyümölcsöt hoz. Minden fát gyümölcséről lehet megismerni. Nem szednek a tövisbokról fügét, sem a túskebokról nem szüretelnek szőlőt. A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember pedig a rosszból rosszat hoz elő. Hisz a szív bőségéből beszél a száj.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

³⁹ Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύνатаι τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρωτεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται;

De mondott nekik egy példázatot is: „Vajon egy vak vezethet-e egy vakot? Hát nem fognak mind a ketten gödörbe beleesni?”

⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν ἱδιδάσκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

A tanítvány nincs feljebb a mesternél: amikor tökéletes lesz, mindenki pedig olyan lesz, mint a mestere.

⁴¹ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

De mit nézed a szálkát a testvéred szemében, de nem veszed észre a gerendát a saját szemedben?

⁴² πῶς δύνاسαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν.

Hogyan mondhatod a testvérednek: „Testvérem, engedd meg, hogy kidobjam a szálkát a szemedben!”, magad nem látva a szemedben a gerendát? Képmutató, először dobd ki a gerendát a szemedből, és azután meg fogod fontolni, hogy a szálkát a testvéred szemében kidobd.

⁴³ Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.

Ugyanis jó fa nem hoz rothadt gyümölcsöt, másfelől korhadts fa sem hoz jó gyümölcsöt.

⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου σταφυλὴν τρυγῶσιν.

Ugyanis minden egyes fa a saját gyümölcséről ismertetik meg: ugyanis nem szednek össze fügéket a töviséről, és szőlőt sem szednek a csipkebokorról.

⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

A jó ember szívének jó kincséből hoz elő jót, és a gonosz a gonoszból hoz elő gonoszat: ugyanis a szív (túláradó) bőségéből beszél a szája.

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

³⁹ DIXIT AUTEM ILLIS ET SIMILITUDINEM: “NUMQUID POTEST CAECUS CAECUM DUCERE? NONNE AMBO IN FOVEAM CADENT?”

³⁹ Hasonlatot is mondott nekik: „Vajon vezethet-e vak világtalant? Nem esnek-e bele mind a ketten a gödörbe?

³⁹ Hasonlatot is mondott nekik: »Vajon a vak vezethet-e vakot? Nem esnek-e mindketten verembe?

³⁹ *Hasonlatot is mondott nekik: „Vezethet-e vak világtalant? Nem esik-e mindkettő gödörbe?*

³⁹ *Példabeszédet is monda nekik: Vajjon a vak vezetheti-e a világtalant? avagy nem mindketten a verembe esnek-e?*

³⁹ Példázatot is mondott nekik: – Vezethet vak vakot? Nem esnek mind a ketten gödörbe?

⁴⁰ NON EST DISCIPULUS SUPER MAGISTRUM; PERFECTUS AUTEM OMNIS ERIT SICUT MAGISTER EIUS.

⁴⁰ **Nem nagyobb a tanítvány mesterénél: Akkor tökéletes az ember, amikor már olyan, mint a mestere.**

⁴⁰ Nem nagyobb a tanítvány a mesterénél; valaki akkor tökéletes, ha olyan, mint a mestere.

⁴⁰ ***Nem különb a tanítvány mesterénél, mert ha eléri tökéletességét, olyan lesz, mint a mestere.***

⁴⁰ *Nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; hanem mikor tökéletes lesz, mindenki olyan lesz, mint a mestere.*

⁴⁰ A tanítvány nem áll a mester fölött. Ha mindent megtanult, olyan lesz, mint a mestere.

⁴¹ QUID AUTEM VIDES FESTUCAM IN OCULO FRATRIS TUI, TRABEM AUTEM, QUAE IN OCULO TUO EST, NON CONSIDERAS?

⁴¹ **Miért látod meg a szálkát testvéred szemében, amikor a magad szemében a gerendát sem veszed észre?**

⁴¹ Miért látod meg a szálkát testvéred szemében, a gerendát pedig, amely a te szemedben van, nem veszed észre?

⁴¹ ***Mit nézed a szálkát felebarátod szemében, a magad szemében pedig nem veszed észre a gerendát?***

⁴¹ *Miért nézed pedig a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, mely a te saját szemedben van, nem veszed észre?*

⁴¹ Miért nézed a szálkát testvéred szemében? A saját szemedben miért nem veszed észre a gerendát?

⁴² QUOMODO POTES DICERE FRATRI TUO: “FRATER, SINE EICIAM FESTUCAM, QUAE EST IN OCULO TUO”, IPSE IN OCULO TUO TRABEM NON VIDENS? HYPOCRITA, EICE PRIMUM TRABEM DE OCULO TUO ET TUNC PERSPICIES, UT EDUCAS FESTUCAM, QUAE EST IN OCULO FRATRIS TUI.

⁴² **Hogyan mondhatod testvérednek: Testvér, engedd, hogy kivegyem a szálkát a szemedből! – holott a te szemedben nem látod a gerendát? Képmutató! Előbb vedd ki a gerendát a saját szemedből, és csak aztán láss hozzá, hogy kivedd a szálkát testvéred szeméből.**

⁴² És hogyan mondhatod testvérednek: ‘Testvér, hadd vegyem ki szemedből a szálkát’, a te szemedben pedig nem látod a gerendát? Képmutató! Vesd ki előbb a magad szeméből a gerendát, és majd látni fogsz, hogy kivehesd a szálkát testvéred szeméből!

⁴² ***Hogyan mondhatod felebarátodnak: testvér, hadd vegyem ki szemedből a szálkát! – holott tulajdon szemedben nem látod meg a gerendát. Képmutató! Vesd ki előbb a magad szeméből a gerendát és csak aztán törődjél azzal, hogy kivedd a szálkát felebarátod szeméből.***

⁴² *Avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: Atyámfia, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott te a te szemedben lévő gerendát nem látod. Te képmutató, vesd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondold arra, hogy kivesd a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van.*

⁴² Hogyan mondhatod testvérednek: „Testvér, hadd vegyem ki szemedből a szálkát!” –, mikor a saját szemedben nem látod a gerendát? Képmutató, előbb vedd ki a gerendát a saját szemedből, és akkor jól fogsz látni ahhoz, hogy kivehesd a szálkát testvéred szeméből!

⁴³ NON EST ENIM ARBOR BONA FACIENS FRUCTUM MALUM, NEQUE ITERUM ARBOR MALA FACIENS FRUCTUM BONUM.

⁴³ **Mert nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem, sem rossz fa, amely jó gyümölcsöt hoz.**

⁴³ Nincs jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem; és nincs rossz fa, amely jó gyümölcsöt terem.

⁴³ ***Nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt teremne, és nincsen rossz fa, amely jó gyümölcsöt hozna.***

⁴³ *Nem jó fa az, a mely romlott gyümölcsöt terem; és nem romlott fa az, a mely jó gyümölcsöt terem.*

⁴³ Nem jó fa az, amelyik értéktelen gyümölcsöt terem; és viszont: nem értéktelen fa az, amelyik jó gyümölcsöt terem.

⁴⁴ UNAQUAEQUE ENIM ARBOR DE FRUCTU SUO COGNOSCITUR; NEQUE ENIM DE SPINIS COLLIGUNT FICUS, NEQUE DE RUBO VINDEMIANT UVAM.

⁴⁴ **A fát a gyümölcséről lehet megismerni. Nem szednek tövisbokorról fűgét, s gyalogszederről sem szüretelnek szőlőt.**

⁴⁴ Mert minden fát gyümölcséről ismerünk meg. Tövisbokorról nem szednek fűgét, sem a csipkebokorról nem szüretelnek szőlőt.

⁴⁴ ***Minden fát gyümölcséről ismerünk meg. Tövisről nem szednek fűgét és csipkebokorról nem szüretelnek szőlőt.***

⁴⁴ *Mert minden fa az ő tulajdon gyümölcséről ismertetik meg; mert a tövisről nem szednek fűgét, sem a szederindáról nem szednek szőlőt.*

⁴⁴ Mert minden fát a gyümölcséről lehet megismerni. Tüskebokorról nem szednek fűgét, és csipkebokorról sem szüretelnek szőlőt.

⁴⁵ BONUS HOMO DE BONO THESAURO CORDIS PROFERT BONUM, ET MALUS HOMO DE MALO PROFERT MALUM: EX ABUNDANTIA ENIM CORDIS OS EIUS LOQUITUR.

⁴⁵ **A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember pedig a rosszból rosszat. Hisz a száj a szív bőségéből beszél.**

⁴⁵ A jó ember jót hoz elő szívének jó kincséből, és a gonosz ember a gonoszból gonoszat hoz elő; mert a szív bőségéből szól a száj.

⁴⁵ ***A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ellenben rossz kincséből rosszat hoz elő, hiszen a szív bőségéből szól a száj.***

⁴⁵ *A jó ember az ő szívének jó kincséből hoz elő jót; és a gonosz ember az ő szívének gonosz kincséből hoz elő gonoszt: mert a szívnek teljességéből szól az ő szája.*

⁴⁵ A jó ember szíve jó kincséből jót hoz elő. A gonosz ember a gonoszból gonoszat. Mert amivel csordultig van a szív, azt mondja a száj.

1.3. BEHATÁROLÁS

Jézusnak a „síksági beszéde” folytatódik tovább ezekben a versekben, amelyekben Lukács rövid hasonlatokat, képeket fűz egybe: Lk 6,39-45.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- Jézus bátran felszólal a kétszínű, hamis magatartással szemben. Világosan és határozottan tanít, gyakran hasonlatokat alkalmazva, hogy hallgatói könnyebben meg tudják érteni őt.
- az Úr arra szólít fel, hogy az ember előbb önmagába tekintsen, tartson önvizsgálatot és bűnbánatot. S csak ezután törekedjék a másik ember hibáinak a kijavítására, de azt is a testvéri figyelmes szeretet jegyében alázatosan tegye.
- a tanítvány feladata, hogy kövesse a mesterét. A tanítvány akkor lesz tökéletes, ha olyan lesz, mint a mestere. A mester és a tanítvány között tehát fontos ez a szoros egység, szeretetkapcsolat.
- a szívet, vagyis a gondolkodásmódot kell megtisztítani, ami utána kihat a cselekedetekre, az életvitelre is.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ὁδηγεῖν (*hodégejn*): (egy úton) vezetni, kalauzolni (Lk 6,39)

A kifejezés ötször jelenik meg az újszövetségi Szentírás lapjain. Kétszer negatív értelemben, amely szerint ha egy vak ember vezet egy másik vakot, akkor mind a ketten gödörbe esnek (Mt 15,14; Lk 6,39). Háromszor pedig pozitív jelentésben: Jézus arról beszél az utolsó vacsorán, hogy az igazság Lelke el fogja vezetni a tanítványokat a teljes igazságra (Jn 16,13). Az etióp udvarnok kijelenti Fülöpnek, szükséges, hogy valaki vezesse őt az Írások értelmezésében, megértésében (ApCsel 8,31). S végül a Jelenések könyvének a szerzője hangsúlyozza, hogy a Bárány, aki a megdicsőült Jézus Krisztus jelképe, fogja legeltetni, és a vizeknek az élő forrásaihoz elvezetni a nyáját, azaz a szentek seregét (Jel 7,17). Ez utóbbi három igehelyen jövő időben áll az igealak, amely reményt és bizalmat is sugall. Fontos, hogy az ember ne tévtanítókra, ne hamis vezetőkre bízza rá magát, hanem Jézus Krisztusra, az ő Lelkére, illetve azokra a küldöttekre, akiket az igazság Lelke vezérel.

ὕποκριτά (*hüpokritá*): színészkedő személy, képmutató (Lk 6,42)

Ezt a szinoptikus evangéliumokban használt megszólítást csak Jézus mondja ki azon személyeknek, akik nem őszintén, hanem a látszat szerint, képmutatóan, hamisan cselekszenek. E bátor és kemény megszólítással az Úr nem elítél, hanem a megtérésre, a változásra akarja buzdítani őket (Mt 6,2.5.16; Mt 7,5; Mt 15,7; Mt 22,18; Mt 23,13.15.23.25.27.29; Mt 24,51; Mk 7,6; Lk 6,42; Lk 12,56; Lk 13,15).

προφῆρ (*proferej*): elővesz, előhoz, mások elé tesz (Lk 6,45)

Ez a szó csak ebben a versben fordul elő az Újszövetségben (hapax legomenon), amit az evangélista meg is ismétel. Ez azt mutatja, hogy Lukács ezzel nyomatékosan kiemeli itt a mondanivalóját (Lk 6,45). Az ige arra utal, hogy valaki valamiből előhoz. Vagyis a hangsúly azon a forráson van, amiből az illető elővesz. A forrás és az előhozott dolog között szoros kapcsolat van. Átvitt értelemben tehát ez azt jelenti, hogy akinek a gondolkodása, a döntéshozatala jó, abból jó származik, a gonosz gondolkodás és döntés viszont nem eredményez jót.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 5,36 Példabeszédet is mondott nekik: „Senki sem hasít ki új ruhából foltot ócska ruhára. Hisz akkor az újat is tönkretenné, s az ócskára se illenék az új folt.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 7,16-20 Gyümölcsseikről ismeritek fel őket. Szednek-e tövisek közül szőlőt vagy bogáncsról fügét? Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt. Kivágnak és tűzre vetnek minden fát, amely nem terem jó gyümölcsöt. Tehát gyümölcsseikről ismeritek fel őket.

Mt 10,24-25 Nem nagyobb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál. Legyen elég a tanítványnak, ha olyan, mint mestere, s a szolgának, ha olyan, mint ura. Ha a ház urát Beelzebulnak nevezik, mennyivel inkább háza népét!

Mt 12,33-35 Vagy jelentsétek ki, hogy a fa jó, s a gyümölcse is éppúgy jó, vagy nyilvánítsátok rossznak, hisz gyümölcseről lehet a fát felismerni. Viperák fajzata! Hogy beszélhetnétek jót, mikor gonoszak vagytok? A száj ugyanis a szív bőségéből szól. A jó ember jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember rossz kincséből rosszat hoz elő.

Mt 15,14 Hagyjátok őket! Vakoknak vak vezetői! De ha vak vezet világtalant, mind a kettő gödörbe esik.

Jn 13,16 „Bizony, bizony, mondom nektek: Nem nagyobb a szolga uránál, sem a küldött annál, aki küldte.

Jn 15,20 Gondoljatok a tőlem kapott tanításra: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a titeket is megtartják.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Theophylactus: Ha úgy ítélsz meg valakit, hogy ugyanabban a dologban te magad pedig vétkezel, akkor nem egy vakra hasonlítasz, amelyik egy másik vakot vezet? Hogyan lesz valaki általad a jóra vezetve, ha te magad is bűnös vagy? A tanítvány nem áll a mester felett: Ha te – aki magadat mesternek és tanítónak érzed – vétkezel, hol lesz az, akit rendreutasítottál és megítéltél? Tökéletes a tanítvány akkor, ha olyan, mint tanítója. (...) Itt az Úr egy másik példázatot ad meg ugyanarra a dologra: *Miért látod meg a szálkát*, ami egy kis vétek, *testvéred szemében*, *magad szemében a gerendát sem*, ami viszont a nagy bűnödöt jelenti, hát nem veszed észre? Ez mindenkit érint, különösen érinti azonban azokat a tanítókat, amelyek az alárendeltjeik legkisebb vétkeit is megbüntetik, sajátjaik felett viszont átsiklanak. Ennélfogva az Úr az ilyen embereket képmutatónak nevezi, akik mások bűneit elítélik, azért hogy igaznak állítsák be magukat.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

2563. A szív lakás, ahol vagyok, ahol lakom (a sémi vagy bibliai kifejezéssel: ahová „alászálllok”). Titokzatos középpontunk, melyet sem a tulajdon értelmünk, sem más emberek nem tudnak megragadni; egyedül Isten Lelke képes vizsgálni és megismerni. Pszichikai törekvéseink legmélyén a szív a döntés helye. Az igazság helye, ahol az életet vagy a halált választjuk. A találkozás helye, ahol Isten képmásaként kapcsolatban élünk: a szív a Szövetség helye.

1755. Az erkölcsileg jó cselekedet egyszerre föltételezi a tárgy, a cél és a körülmények jóságát. A rossz cél akkor is megrontja a cselekvést, ha tárgya önmagában jó (például azért imádkozni vagy böjtölni, hogy „lássák az emberek”).

A választott tárgy önmagában rosszá teheti az egész cselekedetet. Vannak konkrét cselekvésmódok (például a parázñaság), melyek választása mindig téves, mert választásuk magában foglalja az akarat rendetlenségét, azaz az erkölcsi rosszat.

1756. Tévedés tehát az emberi cselekedetek erkölcsiségét csak a szándék vagy a keretüket képező körülmények (környezet, társadalmi nyomás, kényszer vagy szükséghelyzet) alapján megítélni. Vannak cselekedetek, amelyek önmaguk által és önmagukban, a körülményektől és szándékoktól függetlenül mindig súlyosan rosszak tárgyuk miatt; ilyenek a káromlás és a hamis eskü, az emberölés és a házasságtörés. Soha nem szabad rosszat tenni azért, hogy abból jó származzon.

1783. A lelkiismeretnek biztosnak, az erkölcsi ítéletnek pedig világosnak kell lennie. A helyesen formált lelkiismeret igaz és igazmondó. Ítéleteit az értelmet követve hozza meg, összhangban a Teremtő bölcsessége által akart igaz jóval. A lelkiismeret nevelése nélkülözhetetlen az emberek számára, akik negatív befolyásoknak vannak alávetve és a

bűn megkísérti őket, hogy saját ítéletüket előnyben részesítsék és a tekintéllyel bíró tanításokat visszautasítsák.

1784. A lelkiismeret nevelése az egész emberi élet föladata. Az első évektől, kicsi gyermekkortól kezdve ébresztgeti az erkölcsi lelkiismeret által hordozott belső törvény megismerését és gyakorlatát. Az okos nevelés erényre tanít; az emberi gyöngeségből és bűnökből fakadó a félelemtől, vak önszeretettől („egoizmustól”), a gőgtől, a keserű büntudattól és az önelégültségtől megőriz vagy kigyógyít belőlük. A lelkiismeret nevelése szabadságot ad és meghozza a szív békéjét.

1785. A lelkiismeret nevelésének folyamatában Isten ígéje világítja meg utunkat, amit hitben és imádságban kell magunkévá tennünk és gyakorlattá váltanunk. Az Úr keresztyérek tekintve vizsgálunk is kell lelkiismeretünket. A Szentlélek ajándékai serkentenek, mások tanúságtétele és tanácsai segítenek, az Egyház hivatalos tanítása pedig irányít bennünket.

1786. Erkölcsi döntés előtt álló lelkiismeret tud az értelemmel és az isteni törvénnyel összhangban lévő helyes ítéletet hozni, vagy ellenkezőleg, hozhat ezektől eltávolító, téves ítéletet.

1787. Az ember néha kerül olyan körülmények közé, amelyek bizonytalanná teszik az erkölcsi ítéletet és megnehezítik a döntést. Ám az embernek mindig azt kell keresnie, ami helyes és jó, és föl kell ismernie Istennek az isteni törvényekben kifejezett akaratát.

1788. Ennek érdekében az ember az okosság erényével, okos személyek tanácsaival s a Szentléleknek és az ő ajándékainak segítségével próbálja értelmezni a tapasztalt tényeket és az idők jeleit.

1789. Néhány szabályt minden esetben alkalmazni kell:

* Soha nem szabad rosszat tenni azért, hogy abból jó származzék.

* Az aranyszabály: „Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük” (Mt 7,12).

* A szeretet mindig tiszteletben tartja a felebarátot és annak lelkiismeretét: „Ha testvéred ellen vétkezel, mert megsérted aggályos lelkiismeretét, Krisztus ellen vétkezel” (1Kor 8,12). Jobb, ha nem teszel olyat, „ami miatt testvéred megütözködik, megbotránkozik vagy meginog” (Róm 14,21).

1790. Az embernek mindig engedelmeskednie kell lelkiismerete biztos ítéletének. Ha tudva és akarva ellene cselekednék, önmagát ítélné el. Ám megtörténik, hogy az erkölcsi lelkiismeret a tudatlanság állapotában van, és téves ítéleteket hoz teendő vagy már végrehajtott cselekedetekről.

1791. Ez a tudatlanság gyakran beszámítható a személyi felelősségnek. Ez történik akkor, amikor „az ember nem fordít elég gondot az igaz és a jó keresésére, és a lelkiismeret a bűn megszokása következtében lassanként szinte megvakul”. Ilyen esetekben a személy felelős a rosszért, amit tett.

1792. Az erkölcsi ítéletek eltévelyedésének forrása lehet Krisztus és evangéliumának nem ismerése, mások rossz példája, a szenvedélyek uralma, a lelkiismeret rosszul értelmezett autonómiájának követelése, az Egyház tekintélyének és tanításának elvetése, a megtérés és a szeretet hiánya.

1793. Ha azonban ellenkezőleg, a tudatlanság leküzdhetetlen, vagy a téves ítéletért az erkölcsi alany nem felelős, a személynek nem számítható be az általa elkövetett rossz. Ennek ellenére a tett még rossz, hiány, rendetlenség marad. Fáradozni kell tehát azért, hogy az erkölcsi lelkiismeret megszabaduljon tévedéseitől.

1794. A jó és tiszta lelkiismeretet megvilágosítja az őszinte hit. Mert a szeretet egyszerre fakad „tiszta szívből, jó lelkiismeretből és őszinte hitből” (1Tim 1,5):

„Minél inkább érvényesül tehát a helyes lelkiismeret, annál inkább tartózkodnak az egyének is, a közösségek is az önkényes döntésektől, s törekszenek arra, hogy az erkölcsiség objektív normáihoz alkalmazkodjanak.”

2690. A Szentlélek egyes híveknek adja a bölcsesség, a hit és a megkülönböztetés ajándékát az imádság mint közjó érdekében (lelkivezetés). Azok a férfiak és nők, akik ebben az adományban részesülnek, valóban szolgálói az imádság élő hagyományának:

Ezért a tökéletességre törekvő léleknek Keresztes Szent János tanácsa szerint „nagyon kell ügyelnie arra, hogy kinek a kezeire bízza magát; mert amilyen a mester, olyan a tanítvány, és amilyen az atya, olyan a gyermek”. Továbbá: a vezetőnek nemcsak „bölcshet és okosnak kell lennie, de tapasztalatokkal is rendelkeznie kell. (...) Mert ha nem tapasztalt a tisztán és igazán lelki dolgokban, nem fogja tudni vezetni a lelket, aki Istentől különleges kegyelmeket kap, sőt meg sem fogja érteni őt.”

1009. A halált Krisztus átalakította. Jézus, Isten Fia elszenvedte a halált is, mint az emberi lét velejáróját. De Ő halálfélelme ellenére az Atyja akarata iránti teljes és szabad engedelmisségben vállalta magára. Jézus engedelmissége a halál átkát áldássá változtatta.

1010. Krisztus miatt a keresztény halálnak pozitív értelme van. „Számomra ugyanis élni Krisztus, meghalni nyereség” (Fil 1,21). „Igaz beszéd ez: ha vele együtt meghalunk, élni is fogunk vele együtt” (2Tim 2,11). A keresztény halál lényegi újdonsága ez: a keresztség által a keresztény szentségileg már „meghalt Krisztussal”, hogy új életet éljen. Ha Krisztus kegyelmében halunk meg, a testi halál befejezi ezt a „Krisztussal való meghalást”, és véglegessé válik beiktatásunk Krisztusba az Ő megváltása által:

„Jobb nekem Jézus Krisztusért meghalni, mint uralkodni a föld határain. Őt keresem én, aki értünk halt meg, őt akarom, aki értünk föltámadt. Születés vár rám (...) Hagyjátok a tiszta fényt vennem. Oda eljutva leszek ember.”

1011. A halálban Isten magához szólítja az embert. Ezért a keresztény Szent Pálhoz hasonlóan vágyódhat a halál után: „Szeretnék megszabadulni, hogy Krisztussal legyek” (Fil 1,23). És Krisztus példáját követve képes halálát az Atya iránti szeretet és engedelmisség aktusává átformálni:

„Az én szerelmem megfeszítettett; (...) az élő víz szólal meg bennem, és ezt mondja: »jöjj az Atyához«.”

„A látásodra vágyom; / szeretnék meghalni.”

„Én nem meghalok; az életbe megyek be.”

1012. A halál keresztény szemléletét nagyon szépen fejezi ki az Egyház liturgiája:

„Mert híveid élete, Urunk, megváltozik, de meg nem szűnik, és amikor halandó testünk enyészetnek indul, lelkünket a mennyben örök otthon várja.”

1013. A halál az ember földi zarándokútjának, a kegyelem és irgalom – amit Isten följánl neki, hogy megvalósítsa földi életét az isteni terv szerint és hogy döntsön végső sorsáról – idejének vége. „Egyetlen földi életünk végeztével” további földi életekre nem térünk vissza többé. „Az ember számára az a rendelkezés, hogy egyszer haljon meg” (Zsid 9,27). A halál után „reinkarnáció” nincs.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA VERITATIS SPLENDOR KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

66. Kétségtelen, hogy a keresztény erkölcstan már bibliai gyökereiben is elismeri egy alapvető választás különös jelentőségét, mely minősíti az erkölcsi életet és gyökerében határozza meg a szabadságot Isten színe előtt. De ez a hit választása, a hitbeli engedelmisség (vö. Róm 16,26), „mellyel az ember teljesen szabadon Istenre hagyatkozik „az akarat és az értelem teljes engedelmisségét nyújtván feléje”. Ez a hit, mely „a szeretet által tevékeny”, (Gal 5,6) az ember bensejéből, a „szívéből” (vö. Róm 10,10) ered, és arra hivatott, hogy a cselekedetekben hozzon gyümölcsöt. (vö. Mt 12,33-35; Lk 6,45; Róm 8,5-8; Gal 5,22) A Tízparancsolatban a parancsolatok élén áll az alapvető formula: „Én vagyok az Úr, a te Istened” (Kiv 20,2), mely a sokféle részleges parancsolat eredeti értelmét kifejezve a szövetség erkölcsének sajátos arculatot, egységet és mélységet biztosít. Izrael alapvető választása tehát az alapvető parancsra vonatkozik (vö. Józs 24,14-25; Kiv 19,3-8; Mik 6,8). Az Újszövetség erkölcsének kezdetén is ott áll Jézus alapvető fölszólítása a „követésére” – a gazdag ifjúhoz is így szól: „Ha tökéletes akarsz lenni, ... jöjj és kövess engem” (Mt 19,21) –, erre válaszol a tanítvány egy radikális döntéssel és választással. A talált kincs és igazgyöngy, melyért az ember eladja mindenét, amiye van, evangéliumi példázatai beszédes és hatásos képei annak a föltétlen és radikális választásnak, melyet Isten országa megkíván. Követése választásának radikális voltát Jézus csodálatosan fejezi ki: „Aki meg akarja menteni az életét, elveszíti azt; de aki elveszíti az életét énértem és az evangéliumért, megmenti azt.” (Mk 8,35)

Jézus „jöjj és kövess engem” fölszólítása az emberi szabadságnak szól, és azt a lehető legnagyobb módon fölmagasztalja, ugyanakkor tanúsítja hit és a döntések igazságát és kötelező voltát, s ezeket lehet *optio fundamentalis*neknevezni. Az emberi szabadság hasonló fölmagasztalását találjuk Szent Pál szavaiban: „Ti, testvérek, a szabadságra vagytok hivatva” (Gal 5,13). De az apostol azonnal hozzátesz egy súlyos figyelmeztetést: „Csak e szabadság ne legyen indoka a test szerinti életnek.” Ebben az intelemben előbbi szavai visszhangzanak: „Ezzel a szabadsággal Krisztus szabadított meg minket; álljatok hát szilárdan, és ne engedjétek, hogy újra rátok rakják a rabszolgaság igáját.” (Gal 5,1) Pál apostol éberségre int: a szabadságra mindig leselkedik a rabszolgaság. És ez főként a hitet érinti – amennyiben *optio fundamentalis*, melyet a fent említett irányzatok elszakítanak a konkrét cselekedetek választásától.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai evangéliumi szakaszban (Lk 6,39-45) Jézus mondásait hallhatjuk, melyek középpontjában az igaz emberi élet kérdése áll. Olyan sokat idézett, mondhatni szállóigévé vált bölcsességek ezek, mint a „vezethet-e vak világtalant?” kérdése, a „Vedd ki előbb a magad szeméből a gerendát...!” utasítása és a „Minden fát gyümölcséről lehet megismerni” megállapítása. Az itt megfogalmazottakhoz kapcsolódnak több ízben a liturgia szövegei.

Az olvasmány (Sir 27,5-8) műfajilag és formailag is hasonló bölcs mondásokat sorakoztat fel – a „szív bőségéből beszél a száj” evangéliumi sorához kötődik legszorosabban. Hallhatjuk, „ha valaki beszél, kiderül a gyengéje”, illetve, hogy az ember értékét „a beszéde szabja meg”. A gyümölcsözés hasonlatához is kapcsolódik a „fák gyümölcse szerint becsülik meg a kertet, az embert szavai alapján” kijelentés, de ez is a kimondott szavak súlyát hangsúlyozza.

A válaszos zsoltár (Zsolt 91,2-3.13-14.15-16) viszont kifejezetten a termő fa allegóriáját viszi tovább: „Virul az igaz, akár a pálma, úgy növekszik mint a Libanon cédrusa. Az Úr házában ültették el őket, Istenünk csarnokában virágzanak. Még öregkorukban is gyümölcsöt hoznak, telve vannak bőséges étellel”.

A szentlecke (1Kor 15,54-58) kitartásra biztat a jó tanítványság és a jó gyümölcsök megtermését illetően: „fáradozástok az Úrban nem hiábavaló.” További biztatást adnak az apostol szavai rossz gyümölcsöink elkeserítő megtapasztalásakor is, hiszen Krisztus legyőzte a bűnt, tehát nem a bűné és halálé lesz az utolsó szó: „A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. Legyen hála az Istennek, mert ő győzelemre segít minket, Jézus Krisztus, a mi Urunk által”.

A jó gyümölcsözéshez, a szálka szemünkből való kivételéhez és a Mester követéséhez kapcsolódik az alleluja vers (Fil 2,15d.16a) „Úgy ragyogjatok, mint csillagok a mindenségben, és tartsátok meg az örök élet ígét”.

Az egyetemes könyörgések felvezetője elmondja: „Jézus igaz beszédet és példás életet vár híveitől”, s ehhez kéri Isten segítségét az emberek számára. Az első könyörgés a tanítvány és mester példázatához kapcsolható leginkább: „Segítsd Egyházadat, a népek anyját és tanítómesterét, hogy mentes legyen mindazoktól a hibáktól, amelyekből óvnia kell a világot!”. A negyedik a családon belüli példamutatásért imádkozik: „Segítsd a szülőket, akik gyermekeiket az isteni törvény megtartására nevelik, hogy ők maguk is példás keresztény életet éljenek!”. Az ötödik szintén a jó gyümölcsöt jelentő tettekhez kér erőt: „Segítsd meg egyházközségünk híveit, hogy ne csak sajnálkozzanak mások anyagiassága miatt, hanem önzetlenül osszák is meg saját javaikat szűkölködő embertársaikkal!”. Hasonlóképp az igaz cselekedetek állnak a lezáró imában is: „Isteni Mesterünk! Te azt kívánod, hogy híveid ne csupán hangoztassák tanításodat, hanem példájukkal is legyenek a föld sója és a világ világossága. Add kegyelmedet, hogy mindazt a jót, amit másoktól elvárunk, mi magunk is példaadóan gyakoroljuk!”.

A jó gyümölcsök, a jó cselekedetek válaszaink Isten jóságára, amit napról napra megtapasztalunk, ahogy a kezdő ének és az áldozási ének is hirdeti: „Az Úr oltalmamra kelt, kivezetett biztonságos helyre, megszabadított, mert kedvét leli bennem.” (Zsolt 17,19-20); „Énekelek az Úrnak, mert jót tett velem, dicsőítem fölséges Istenem nevét.” (Zsolt 12,6).

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Az Úrhoz kiáltottam (608)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/208/gr/751/az-urhoz-kialtottam-ad-dominum

GITÁROS ÉNEKEK

Laudate Dominum (Taize)

https://www.youtube.com/watch?v=mwRMT2_pi9c

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰ

Dénes Ferenc: Ami megmarad

És elmúlik minden, mit önző szíveddel
itt lenn megszerettél és megcsodáltál:
régi életed zilált kerete, tüskés bozótja,
csalfa reménye, fájó szerelme, ábrándos álma,
s a féktelen, ifjú tombolások...
tavaszok, nyarak, bánatos ősök;
mind, mind elmúlnak. Sárguló lombok
zizegve hullanak lábaid elé,
megadva maguk...

Elhagy a barát és ellenség is elhagy...
az élet minden édes melege megfagy,
elszáll a nap, röppenek az évek,
elnémul ajkadon az örömének,
virágillattal együtt száll el
a gyermekcipős, gondtalan élet...
Ifjú álmok mézédés nedűje
s a férfikor dele, fénye, ereje,
temérdek terve, – elmúlik mind.
Ruhád kopik, az arcod ráncos lesz,
sima homlokod gondok, félelmek, könnyek,
fájdalmak ekéje szántja...
görnyed a hátad és vézna lesz a tested...
nehézzé válik durva, nagy kereszted,
s ha leroskadtál kereszted alatt,
mentő kezek éretted nem nyúlnak...
S mikor mindezek végképp elmúlnak,
közeleg a leszámolás napja.
Akkor majd úgy látod, semmid sincs:
Mit viszel magaddal?
Ha minden elmúlik, mi marad neked?
Megmarad könnyed, mit másokért sírtál.
Sóhajod, mit zokogva égbe bocsátottál
betegek, bénák kórházága mellől.
Megmaradnak az égő, hő imák,

simogató, könnytörő kezed
elfelejtett jótéteményei...
megmaradnak vigasztalásaid, lelkedben
a lángoló, szent hit,
sebkötözésed, önfeláldozásod,
alamizsnát nyújtó forró szívjóságod. –
És lelkedben az igaz szeretet!
AZ MARAD MEG, AMIVÉ KRISZTUSBAN LETTÉL.
AZ MARAD MEG, AMIT KRISZTUSÉRT TETTÉL!

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Felismerem-e az én jó kincseimet, s előhozom-e őket?
- Ki az én mesterem, aki vezet engem, akit követsz, akihez hasonlónak akarok válni?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, irányítsd a világ folyását akaratom szerint békességben. Egyházadnak pedig add meg, hogy odaadó buzgósággal és zavartalan örömmel szolgáljon neked. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el az igazság és a hűség Lelkét, hogy mindig megmaradjak azon az úton, amelyre meghívtál, és szavaim s tetteim egységben legyenek szívem döntésével! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

A szív bőségéből beszél a száj (Lk 6,39–45)

(Forrás: Cathopic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Ha Jézus Krisztusra és a Szentlélekre bízom magamat, akkor jó úton maradok.
- Jézus az én Mesterem is.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Szüntelen vizsgáljam meg, hogy milyen gyümölcsöket hozok, s eszerint gondozzam lelkem fáját.
- A szavaim és a tetteim legyenek minden nap egységben a szívem döntésével.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 8. vasárnap („C” év)

Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Az egyházatyák gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Dénes Ferenc: Ami megmarad – <https://www.istenesversek.hu/denes-ferenc-ami-megmarad/>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a lectio divina munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu